

UZASADNIENIE

Dotychczas obowiązujące rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49, z późn. zm.) jest aktem wykonawczym do uchylonej ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. 40, poz. 267, z późn. zm.).

Na mocy art. 194 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) rozporządzenie to również obowiązuje po dniu wejścia w życie tej ustawy, tj. od dnia 1 stycznia 1999 r.

Przyjęcie takiej konstrukcji prawnej miało na celu stosowanie tych samych procedur dotyczących spraw emerytalno-rentowych do wszystkich ubezpieczonych, którzy nabywają prawa do emerytury lub renty według reguł starego, niezmienionego systemu. Procedury te w gruncie rzeczy powinny obowiązywać tak długo, jak długo będą wypłacane emerytury i renty obliczane według starych, niezmienionych reguł.

Od dnia 1 stycznia 1999 r. weszły w życie przepisy ustanawiające zasady przyznawania emerytur z nowego, zreformowanego systemu emerytalnego, opartego na innych zasadach ustalania - przede wszystkim - wysokości emerytury. Kwota emerytury jest głównie zależna od sumy składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego. Pierwsze emerytury, obliczone według nowej, kapitałowej metody, zostały przyznane w 2009 r.

Obecnie obowiązują zatem równoległe dwa systemy emerytalne i dotychczasowe zasady postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe muszą zostać uzupełnione i odpowiadać obu systemom.

Należy podkreślić, że podstawą wydania nowego rozporządzenia w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe, obok art. 116 ust. 5, jest - dodany przepisami ustawy z dnia 25 marca 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 75, poz. 398) - przepis

art. 128a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten, oprócz zakresu spraw przekazanych do uregulowania w drodze rozporządzenia ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego, zawiera również wytyczne dotyczące treści tego aktu.

W ten sposób oraz dzięki uchyleniu z dniem 1 maja 2011 r. przepisów art. 117 ust. 5, art. 123 i 137 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nowe rozporządzenie w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe będzie wydane na podstawie nie kilku, lecz tylko dwóch - spełniających wymagania konstytucyjne - upoważnień ustawowych.

Projekt rozporządzenia określa:

- 1) zakres obowiązków informacyjnych organów rentowych;
- 2) warunki i tryb wszczęcia postępowania w sprawach świadczeń;
- 3) sposób ustalania daty zgłoszenia wniosku o świadczenie lub o ustalenie jego wysokości, jeżeli wniosek nie został złożony w organie rentowym;
- 4) dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości, które powinny być dołączone do wniosku w sprawie przyznania świadczeń;
- 5) rodzaje dowodów uzasadniających prawo do świadczeń lub ich wysokość, w przypadku gdy konto ubezpieczonego nie zawiera tych danych;
- 6) zakres danych, które mogą być udowodnione w drodze zeznań świadków lub oświadczeń ubezpieczonych wraz ze wskazaniem formy tych zeznań lub oświadczeń;
- 7) sposób obliczania świadczeń i okresów uwzględnianych przy ustalaniu świadczeń;
- 8) elementy, jakie powinna zawierać decyzja organu rentowego oraz jej uzasadnienie, a także zakres informacji, które powinny być zawarte w pouczeniu do tej decyzji;
- 9) formę prowadzenia akt sprawy i ich przechowywania oraz okres przechowywania akt sprawy prowadzonych w formie elektronicznej;
- 10) tryb postępowania oraz rodzaje dowodów niezbędnych do przyznania przez Prezesa Zakładu świadczeń w drodze wyjątku.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.), projekt rozporządzenia został zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Projekt rozporządzenia nie zawiera norm technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania

krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.), dlatego też nie podlega notyfikacji.

Projekt rozporządzenia nie narusza przepisów obowiązujących w Unii Europejskiej.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI (OSR)

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowane rozporządzenie.

Uregulowania projektu rozporządzenia będą dotyczyły bezpośrednio Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wykonującego zadania nałożone ustawą o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń oraz ubezpieczonych i zainteresowanych, którzy będą występowali w postępowaniach emerytalno-rentowych przed organami rentowymi.

Dzięki wejściu w życie przepisów rozporządzenia nastąpi dostosowanie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe do współczesnych form przekazu i gromadzenia informacji (będzie to miało znaczenie zarówno dla ubezpieczonych, jak i organów rentowych).

W szczególności, zgodnie z zaproponowanymi rozwiązaniami, ubezpieczeni i zainteresowani będą mieli możliwość zgłoszenia wniosku o świadczenia przewidziane w ustawie o emeryturach i rentach z FUS również drogą elektroniczną, a z kolei Zakład Ubezpieczeń Społecznych będzie mógł prowadzić akta sprawy w formie elektronicznej.

2. Wynik konsultacji społecznych.

Projekt został poddany konsultacjom społecznym.

W trybie ustaw o związkach zawodowych projekt przekazano:

- 1) NSZZ Solidarność,
- 2) Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych,
- 3) Forum Związków Zawodowych,
- 4) Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów.

W trybie ustawy o organizacjach pracodawców projekt przekazano:

- 1) Pracodawcom Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan,
- 3) Business Centre Club – Związkowi Pracodawców,
- 4) Związkowi Rzemiosła Polskiego.

Pozytywnie projekt oceniły organizacje pracodawców: Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej oraz Związek Rzemiosła Polskiego. W stanowisku Pracodawców RP z dnia 13 czerwca 2011 r. doceniono m. in. proponowaną w projekcie alternatywną (pisemną lub elektroniczną) formę składania wniosków o świadczenia emerytalno-rentowe. Z kolei Związek Rzemiosła Polskiego w piśmie z dnia 15 czerwca 2011 r. uznał za słuszną zasadę, która była jedną z głównych zasad, jakie przyświecały projektodawcy, tj. zasadę, zgodnie z którą przedstawione w projekcie rozwiązania powinny odpowiadać zarówno staremu systemowi emerytalnemu (tzw. systemowi zdefiniowanego świadczenia), jak i nowemu systemowi, oparteemu na regule kapitałowej (tzw. systemowi zdefiniowanej składki).

Pozostałe organizacje pracodawców nie przedstawiły pisemnych stanowisk do przekazanego im projektu, co należy uznać za zaaprobowanie przez nie rozwiązań zaproponowanych w projekcie.

W ramach konsultacji prowadzonych z organizacjami związkowymi, uwagi do przekazanego im projektu zgłosiło Prezydium Komisji Krajowej NSZZ Solidarność (decyzja z dnia 2011 r. nr 126/11) oraz Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych w piśmie z dnia 15 czerwca 2011 r..

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” generalnie pozytywnie zaopiniowało projekt. Zgłosiło jedynie zastrzeżenie, dotyczące proponowanej w projekcie treści § 2. Prezydium KK wniosło mianowicie o skreślenie w tym paragrafie wyrazu „niezbędnych”, uzasadniając to tym, iż sformułowanie takie „może budzić wątpliwości interpretacyjne”. Zgłoszony postulat został uwzględniony.

Nie zostały natomiast uwzględnione uwagi zgłoszone przez OPZZ.

OPZZ zgłosiło uwagę, aby okresy, od których uzależnione jest prawo do świadczeń, mogły być dokumentowane także w inny sposób, niż dowód z dokumentów, w tym także zeznaniami świadków. Wniosek ten nie został uwzględniony. Ocena zeznań świadków powinna być dokonywana nie przez pracowników ZUS, lecz - tak jak dotychczas - przez wyspecjalizowane i niezależne organy, jakimi są sądy. Dopuszczenie przez organ rentowy zeznań świadków jako środka dowodowego może nastąpić wyłącznie w sytuacjach określonych ustawowo.

Nie uwzględnione zostały także uwagi OPZZ, aby rozporządzenie określało, jakie wymogi formalne powinny spełniać zaświadczenia lub świadectwa pracy, w tym świadectwa pracy wydane przed wielu laty. Realizacja tego postulatu nie jest możliwa ze względu na wykroczenie poza ramy upoważnień ustawowych projektowanego rozporządzenia.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Przewidziane w projekcie rozporządzenia regulacje nie spowodują skutków dla sektora finansów publicznych.

Regulacje te nie spowodują także skutków finansowych dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

4. Wpływ na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, sytuację i rozwój regionalny.

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na rynek pracy, ani na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość. Nie będzie mieć także wpływu na sytuację i rozwój regionalny państwa.